

ПЛЕКАЄМО ТОЛЕРАНТНІСТЬ

3 газети «Методичні діалоги»

Стаття, у якій цікаво й доступно розказано про важливі суспільні процеси, поєднано новизну факту й новизну думки, зацікавить будь-кого. Зрозуміло, що найпершим способом зацікавлення читача є незвичність представлених фактів чи подій, тоді як другий спосіб - оригінальність подання фактичного матеріалу, часом непередбачуваність його оцінки.

Проте не слід забувати: одні й ті факти можуть бути інтерпретовані по-різному. А ставлення читача до висвітленої в статті проблеми, як і до «героїв» публікації, на прикладі вчинків яких цю проблему висвітлено, саме від такої інтерпретації й залежить.

Чи ж завжди автор статті делікатний і толерантний до тих, про кого пише? Чи не спотворює – навмисне чи підсвідомо - фактів на догоду сенсаційності матеріалу? Чи не раниць публікація її «героїв», чи не спричинить упереджено несправедливого ставлення до них суспільства? Іншими словами, чи не маніпулює журналіст суспільною думкою, чи не сіє в читацькі душі зерна нетерпимості, жорстокості, розбрату?

Толерантності й об'єктивності старшокласників може навчити робота над статтею в газету на морально-етичну тему (10 клас).

Олександра Глазова,
заступник директора ІППО КУ імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент

Робота над статтею як щеплення від упередженості

Той, хто формує суспільну думку,
сильніший за того, хто видає закони.
Авраам Лінкольн.

Твори газетних жанрів цілком для нашої школи традиційні: у 5-8 класах учні працюють над замітками різних видів, у 10-му над статтею в газету на морально-етичну тему, у 11-му (відповідно до відкоригованого варіанту програми для 11-річної школи) – над статтею дискусійного характеру в публіцистичному стилі.

Підготовку до роботи десятикласників над статтею слід розпочинати з ознайомлення учнів із визначенням жанру *публіцистичної статті*. З цією метою вчитель може запропонувати школярам ознайомитися з поданими в словниках тлумаченнями.

Стаття – важливий публіцистичний жанр, який відзначається ґрунтовним аналізом матеріалу, високим ступенем узагальнення, чіткістю висновків. Використовуючи різноманітні факти, яскраві приклади, статистичні дані, автор статті досліджує злободенні суспільно-політичні або морально-етичні проблеми.

Особливе значення для статті мають факти. Їхня роль не зводиться лише до ілюстрування, вони – основа порушеної в статті проблеми.

Залежно від призначення та способу передачі матеріалу статті бувають: *передові, пропагандистські, науково-популярні, проблемні, дискусійні*. Близькими до статті є такі жанри, як публіцистичний коментар та нотатки публіциста.

Стаття потребує літературної досконалості, стилістичної вправності.

Зі словника журналістики.

Стаття - найважливіший аналітичний жанр журналістики, що на підставі розгляду та зіставлення значної групи фактів чи ситуацій ґрунтовно й глибоко, з науковою точністю трактує, осмислює й теоретично узагальнює проблеми соціальної дійсності. Якщо кореспонденція будується на фактах, то стаття — на аналізі проблем. Факти в ній відіграють ілюстративну, службову роль. Предметом статті є проблема. Звідси головним її внутрішньожанровим типом є *проблемна стаття*, хоча історія журналістики знає й такі її різновиди, як *передова (директивна), пропагандистська, науково-популярна* статті.

З Вікіпедії

Після ретельної словникової роботи - з'ясування лексичного значення слів *інформація, факт, проблема, публіцистика, статистика, аналітика, директива, пропаганда, дискусія, жанр* необхідно визначити місце статті серед інших публіцистичних жанрів. Це можна зробити з опорою на таблицю.

ОСНОВНІ ЖАНРИ ПУБЛІЦИСТИКИ

Інформаційні	Аналітичні	Художньо-публіцистичні
<p>Інформація (інші назви - <i>новина, інформаційне повідомлення, «рядок, що біжить»</i>). Оперативний короткий виклад суті актуального факту, події, явища (5-30 рядків).</p> <p>Замітка – більш конкретна інформація, може містити короткий виклад передісторії факту, події або явища (30 – 70 рядків).</p> <p>Коментар. Пояснення, тлумачення суті факту або події (до 40 рядків).</p> <p>Кореспонденція. Від замітки відрізняється глибиною висвітлення факту (30 – 100 рядків).</p> <p>Репортаж. Виклад актуальних фактів «з місця події». Прийнятні емоційність, суб'єктивність оцінки. Використовується пряма мова, короткі діалоги з учасниками подій (100 – 200 рядків).</p> <p>Опитування. Мікс журналістики та соціології. Представлення різних думок і</p>	<p>Відгук – висловлення вражень від твору мистецтва – спектаклю, кінофільму, твору живопису чи літератури (до 250 рядків).</p> <p>Рецензія - аргументований критичний відгук про мистецький фільм (до 250 рядків).</p> <p>Відкритий лист. Пряме звернення до конкретного адресата, що має на меті передовсім привернення уваги до проблеми (200-400 рядків).</p> <p>Стаття. Характеризується глибоким аналізом події чи явища, містить узагальнення фактів, розкриває закономірності в розвитку явищ, досліджує причинно-наслідкові зв'язки між ними (200 – 1000 рядків).</p> <p>Журналістське розслідування. Мета - виявлення потаємних пружин гострих суспільних (економічних, політичних, соціальних, моральних, екологічних)</p>	<p>Нарис. Поєднання репортажа з аналізом із застосуванням художніх прийомів. Фактологічність та об'єктивність – обов'язкові (350 - 600 рядків).</p> <p>Фейлетон. Сатирична розповідь про ситуацію чи подію, іронічна характеристика проблеми з використанням гіперболи, алегорії, парадоксу.</p> <p>Памфлет. Від фейлетона відрізняється більшою емоційністю, в'їдливістю.</p> <p>Пародія. Жартівливе наслідування, що увиразнює та гіперболізує недоліки оригіналу, маючи на меті розкритикувати об'єкт пародії.</p> <p>Анекдот. Дотепна розповідь, в основу якої покладено вигадану або реальну історію.</p> <p>Жарт. Вигадка, що розважає читачів, часто видруковується у святкові дні: на Різдво,</p>

<p>оцінок (до 150 рядків).</p> <p>Некролог. Розповідь про етапи життя і досягнення померлого зі словами прощання і скорботи (до 150 рядків).</p>	<p>проблем, справжні причини існування яких старанно приховуються. Часто здійснюється автономно від відповідних служб (від 200 рядків).</p> <p>Інтерв'ю. "Пошук істини" в діалозі між журналістом та іншою особою, у ході якого журналіст обмежує себе постановкою чітких запитань, ставлячи їх так, щоб відповіді розкрили суть обговорюваної теми (до 300 рядків).</p>	<p>Новий рік, 1 квітня, 8 березня.</p> <p>Гра: тест, головоломка, кросворд. Своєрідна приманка, спосіб привернення уваги читачів до видання, проте в кожній грі мають бути переможці, чиї імена необхідно сповістити читачам.</p>
---	---	--

Учитель може запропонувати десятикласникам пригадати газетні/журнальні публікації, що запам'яталися їм останнім часом. Десятикласники мають розповісти, чим саме схвилювали їх ці публіцистичні твори, які проблеми було в них порушено, які узагальнення зроблено авторами? Серед названих творів старшокласники без особливих утруднень розрізнять відгук, інтерв'ю і, звичайно, статтю.

Завдання вчителя - сформулювати вміння аналізувати твори цього жанру. У вигляді таблиці десятикласникам можна запропонувати таку схему аналізу статті:

П л а н а н а л і з у с т а т т і

1. Чи є стаття актуальною? Чим саме зацікавлює стаття читача?
2. Чи віддзеркалює стаття напрями розвитку суспільства? Які саме?
3. До якого виду (*передова, пропагандистська, науково-популярна, проблемна*) можна віднести статтю? На якій підставі?
4. Наскільки вичерпною є подана в статті інформація? Наскільки об'єктивний виклад фактів?

5. Наскільки толерантний виклад фактів і їхні оцінки?
6. Наскільки глибокі зроблені автором узагальнення?
7. Яка думка склалась у вас про рівень професійності автора статті? На якій підставі?
8. Чи може стаття спонукати читачів до роздумів, можливо, й певних вчинків? Яких саме?
9. Якою мірою текст статті відповідає вимогам публіцистичного стилю?
10. Наскільки вдалим є заголовок статті? Підзаголовок, поділ на розділи, назви розділів (якщо є)?

Після того, як десятикласники об'єднуються в групи, вчитель запропонує кожній групі текст вже оприлюдненої, створено фахівцем-журналістом статті для аналізу. Бажано, щоб усі пропоновані для опрацювання школярами статті були присвячені аналізу однієї проблеми, у такому випадку увагу учнів буде повернуто до відмінностей у інтерпретації журналістами однакових або аналогічних фактів, явищ, подій, на перший план вийде питання професійного рівня підготовки кожної публікації – вправність добору та систематизації фактичного матеріалу, безсторонність викладу, об'єктивність оцінок, глибина аналізу, а ще – ступінь коректності автора..

Для першої групи

Наталія Малахова.

Емо – не страуси ему

Пройдіться вулицями будь-якого мегаполісу. Вашу увагу привернуть не тільки зграйки брудних і голодних голубів, а й гурти пістряво вбраних худорлявих підлітків, які поводяться, як дошкільнята. Це – емо-кіди (англ. emotioal - емоційний + англ. kid - молодий). Хлопчиків емо-боїв та дівчаток емо-герл у народі називають *еморями*, *емоками* або *імо*. Волосся в них чорно-рожеве, оранжеве, а то й зелене, короткі нігті (кажуть, обгризені) пофарбовані чорним лаком. На їхніх майках – розкраяні на шмаття серця або капловухі голівки

Міккі-Мауса, на ногах – яскраві колготки або завужені штанці. У сумках і кишенях вони носять іграшки - плюшевих собачок, ведмедиків... Через плече в кожного – сумка, як у листоноші, але щедро розцяцькована яскравими значками. У підведених чорним олівцем очках – сльозливий сум. У них – своє розуміння життя, саме його вони й визначають як «емо».

Розуміння життя емо полягає у відчутті себе... дітьми. Типовий емо-девіз такий: «Кожний з нас – дитина. А діти сприймають світ по-своєму. Дитина може знайти в будь-якій дрібниці радість, і будь-яка дрібниця може її засмутити. Емо-кід – людина, яка яскраво відчуває світ і не боїться щиро виявляти свої емоції». Емоції в різних емо різні: хтось привселюдно стрибає й регоче, хтось, усамітнившись, плаче.

1. Звідки емо взялися

Почалось усе це з... музичного стилю на основі хардкору. У 1980-ті роки на сцені клубів у американському штаті Колумбія почали виходити знервовані вокалісти з косо підстриженими чубками та чуттєвим вокалом. Усупереч хардкоровим бадьорим пісням про суспільні проблеми вони заспівали про гіркоту нерозділеного кохання і самотність. На сцену вихлюпнувся максимум емоцій. Саме тоді їх жартівливо назвали *емо* – від *емоційний*.

У 1990-х роках, коли і слухати, і виконувати емоційну музику набридло, емо почали культивувати своє світовідчуття по-іншому, внутрішній світ виражаючи у відвертих дитячих переживаннях, зовні виявляючи його в чудернацькому стилі одягу.

Третя хвиля емо, вихлюпнувшись за межі Америки, «розлилася» світом уже з урахуванням національного менталітету та музичних особливостей різних народів. На нашій землі емо в музиці нагадує хардкор, а емокідство – не філософію, а удаваність, тобто відверте позерство.

Емо – «діти» неслухняні. Ідеальна для емо-наслідування дитина – свавільна й непередбачувана. Дитяча строптивість увиразнюється не лише в поведінці емо, а й у їхньому одязі: передовсім у поєднанні чорного – суму й печалі – та рожевого – щастя та задоволення.

Кажуть, дехто з емо-кідів (хоч не всі) є стрейтейджерами – пропагандистами здорового способу життя. Тож вони не вживають алкоголю й наркотиків, не п'ють навіть кока-коли і, звісно, не палять.

2. Середовище існування емо

Літніми днями емо-кіді охоче відвідують зоопарк, у спеку (якщо не бачить міліція) бадьоро купаються у фонтанах. Зимовими днями охоче виїжджають на природу з санчатами (звісно ж, діти), турботливо перепитуючи одне одного, чи не забув хтось термоса з гарячим чаєм.

Представники інших субкультур, особливо фанати та скінхеди, емо не просто недолюблюють, а зневажають, а то й ненавидять, всіляко ображаючи, трапляється, б'ють навіть дівчат. Тому свої зустрічі емо називають таємними і призначають у темних дворах. Домовляються про них зазвичай на Інтернет-форумах умовними знаками, щоб «чужі» не здогадалися.

На своїх тусівках емо-кіді катаються на великах чи роликах або грають у сокс – маленький ганчір'яний м'ячик. Люблять клубні заходи з виступами «своїх» емоційних груп із назвами типу «Море емоцій» або «Океан емо». Музика емо має чимало напрямів: емокор, емо-рок, кібер-емо, панк-емо, емо-вайоленс та ін. Типовий концерт емо-групи відбувається у такий спосіб: суперемоційний соліст, порозкидавши мікрофони, демонстративно повертається до залу спиною та співає «у стіну». Слухачі мліють, стискають і заламують руки, нахилиючись уперед, підскакують, з усіх сил стрясаючи верхньою частиною тулуба. Активність рухів – прямо пропорційна ступеню симпатій до виконавця. Цікаво, що така поведінка не спричинена сп'янінням, адже, як уже говорилося, п'ють емо абрикосовий сік.

3. Боротьба емо за виживання

В Інтернеті мені довелося прочитати ось таку вельми типову історію. На одному з емо-концертів декілька стомлених кідів вийшли на вулицю подихати свіжим повітрям. Назад охоронці не пустили одну з дівчат. Тоді вона, шпурнувши свого плюшевого ведмедика, розбила пляшку й уламком скла порізала собі вени на руках.

Коли її занесли до машини швидкої допомоги, вона голосно ридала й кричала, щоб їй повернули... ведмедика.

Навіть якщо це й вигадка, то цілком символічна. Безпосередністю виявів почуттів емо протестують проти жорстокості й раціональності «дорослого» світу. Бачачи головну цінність людини саме в емоціях, вони протиставляють їх матеріалізму та серйозності дорослих. Емо вірять: емоції - єдине, що є в людині щирим, адже підробити їх неможливо.

Сонячним днем зустрічаюся з сонячним емо-кідом Матвієм – кучерявим темноволосим хлопчиком з лукавою доброю посмішкою. Він навчається на першому курсі університету, але назву його не озвучує. Одяг яскравий, у спортивному стилі. Через плече – сумка зі значками. Тішиться з іграшок, які продають у підземному переході, доброзичливо заговорює з людьми, які роздають рекламні листівки.

Спілкуємося без диктофона на лавочці в парку. На моє запитання «У чому все-таки особливості емо-культури?» Матвій несподівано зізнається: «Наші емо – пародія на те, що відбувається в Америці. Там підтримують ідею культивування почуттів, а в нас емо-кідство перетворилося на гламурну готику. Наші емо – це в більшості занедбані підлітки, які, переживши якусь травму, незграбно протестують проти жорстокості суспільства...»

Нещасливих підлітків серед емо справді багато. Когось не розуміють батьки, у когось не склалися стосунки з однокласниками, комусь не відповіла взаємністю дівчина. Історії різні, але в більшості – сумні. Іноді реальні, часом – надумані.

Як з'ясувалося, середньостатистичному емо-кіді -12-16 років! Особливості цього віку збігаються з ознаками емо-культури – це загострене відчуття несправедливості, нагальна потреба в самовираженні, гірке переживання самотності.

На сайтах емо зображують із закривавленими обличчями.). Найпопулярніші теми для обговорення на форумах емо – «Чи знаєте ви, що таке біль?», «Вишукані способи самогубства»... Про плаксивість емо складають анекдоти (емо плачуть одним оком, щоб не намочити чубок) і навіть фразеологізми (у сім'ї не без емо

Емо-кід Матвій над самогубством не замислювався ніколи. «Витоки культури емо – глибина і щирість почуттів. Емо – це передовсім музика, - каже він. – А в музиці треба шукати не сум, а надію на краще».

Зневажливому ставленню до емо посприяли передовсім позери (наголос на першому складі) – це не справжні, а фальшиві емо, які, не виявляючи щирих почуттів, перейняли в емо зовнішню атрибутику, вони грають на публіку, примітивно намагаючись привернути до себе увагу.

Щоправда, як відрізнити позерів від тру-емо (так звуться істинні емо-кіди) не знає ніхто...

Як і представники інших субкультур, емо-кіди мають свою слабкість. Якщо в готів це черепа, у толкієністів – мечі, то в емо – особисті щоденники – «зіни». У них вони, підписуючись «заморськими» псевдонімами, розповідають про складнощі свого емо-життя. Спілкування зі щоденником – теж вияв їхніх емоцій, але в електронному вигляді...

4. Духовний хліб емо

Крім щоденників, емо пишуть оповідання та вірші, головні теми яких – нестерпна печаль через нещасливе кохання або, навпаки, безтурботна радість хтозна з якої причини.

Читати емо теж люблять. Улюблені книжки – «Принижені й зневажені» Ф.Достоевського та «Бійцівський клуб» Чака Поланіка, а ще – любовні романи.

Дехто з емо-кідів полюбляє малювати - сердечки (звісно, розчахнуті) і личка лялочок-принцес. Люблять дитячі мультики.

Та головний духовний хліб емо – це все-таки музика. Емо-панк та емо-хадкор, популярні групи - Maio, Emily Rose, «Оригамі», Never Smile, «Вересень в огні», The Hated, Native Mote, «Маршак», From autumn to ashes, Ballet for Valentine.

Сьогодні слово емо-кід — звичний синонім терміна «важка дитина». Вона може подолати свої дитячі переживання, а може в них залишитися назавжди. «Емо ґрунтується на цікавості до стану людини, — пояснює Матвій, — і головне для нас — не йти до суїциду, а шукати себе, а ще - шукати спосіб жити щасливо».

Для другої групи

Емо як молодіжна субкультура

1. Губки - бантики, брівки - шнурочки...

Емо Ігор П. має прізвище Єнот: у одязі він дотримується поєднання чорного з білим. Екстремальний макіяж, тривалі тусівки на міському майдані, напівдитяча, підкреслено емоційна манера спілкування – все це для нього в минулому. Ігор – «старий» емо. Переживши «гостру» фазу захоплення емо-культурою, він, нині студент третього курсу університету, цілком спроможний дивитися на себе ніби збоку. Запитую, чи відчуває він себе справжнім емо?

– Якщо чесно, то вже, мабуть, ні, – не по-ем'ячому розсудливо відповідає він. – сам помічаю, що все частіше стримую емоції. Для емо це неправильно. Гадаю, що років до 25 все покину. Поки що серед емо мене тримає їхня зовнішня вишуканість. Захоплююсь фотографією, а чорно-білі фото з украленням рожевого – це так естетично!

Фотороботи справді вражають. Особливо одна, схожа на автопортрет. Вишукано прекрасний юнак з дивно потухлим поглядом лежить на березі. Від блілого його обличчя піском потяглася доріжка з трояндових пелюсток – наче краплини крові...

- Емо дійсно схильні до самогубства?

Ігор нітрохи не знітився.

- Кажуть таке часто, проте все це внутрішні понти, ігри, розраховані на оточення. Це робота на публіку. А щоб хтось порізав собі вени? Не чув ніколи.

До речі, з ним згодний експерт – керівник Федерального науково-методичного центру суїцидології Московського НДІ психіатрії Володимир Войцех. Серед багатьох тисяч своїх пацієнтів, котрі поступили в центр після спроби самогубства, він не пам'ятає жодного, хто належав би до субкультури емо, яка нібито культивує ідеї добровільного прощання з життям.

- Усе це підліткова гра на публіку, і серйозними спробами, на щастя, вона не завершується, - відомий психіатр майже дослівно повторює слова «старого» емо Ігоря.

Пустотливі емо граються в дітей – безпосередніх, наївних та милих.

- Якщо людина демонстративно підкреслює свій інфантилізм, - це вже сам Ігор аналізує «дитячість» емо, - чи не означає це, що в «дорослому» світі їй незатишно?

- А з якої причини незатишно? – вступає в полеміку відомий режисер, гендиректор «Мосфільму» Карен Шахназаров. – Передовсім через низький рівень освіти. Саме знання розширюють простір інтересів. Людей із пристойним розумовий багажем об'єднати в групи важко. Для цього їх треба зацікавити чимось особливим, а не вузькими штанцями й довгими фарбованими чубками. А ось тих, у кого в голові порожньо, затягнути можна у будь-яке угруповання. Саме в тусівці й компенсують вони свої комплекси. Ті, кого приваблюють субкультури типу емо, нічого не читають: уся «культура» засвоюється ними через комп'ютерні ігри та мультики. Щоб побути наодинці з книжкою, потрібні воля, посидючість і старанність. А щоб похихотіти у групці собі подібних, освіти не потрібно. І напружуватися не треба! І ще. Мені здається, що за субкультурами такого кшталту стоять певні люди, які у їхньому розвитку переслідують конкретні цілі. До нас усі ці субкультури прийшли з-за кордону і нічого для нашої національної культури не дають. Погано, що наша молодь не генерує своїх субкультур. Втім, не подумайте, що я критикую усіх упідряд. І в моїх дітей якісь субкультурні нахили з'являються: якісь там тату вони собі роблять, ще якісь дурниці. Але привчати їхні голови до гарних книжок я з усіх сил намагаюся...

2. Бути чи не бути?

Питання, чим так приваблюють ігри в смерть, - сфера все-таки не психіатрів, а психологів.

- Для підліткового віку використання символіки смерті та контрасту «чорне-біле» цілком природне, - стверджує викладач Російського державного гуманітарного університету Олена Бережковська. – Саме в цьому віці людина вперше усвідомлює свою смертність. Більше того, підліток починає розуміти, що він владний над своїм життям і своєю смертю! Тож він починає обмірковувати можливість виходу з життя у смерть. Для такого віку це цілком нормально, про жодні відхилення не йдеться. Будь-хто з дорослих може пригадати, що й у нього були такі думки - або стосовно самого себе, або спричинені переживанням літературних творів. Чорно-біла

символіка – норма віку. Підлітки обмірковують буття і небуття, виходять на рівень світогляду, а смерть у цей світогляд входить. Як свідчать історики, таке осмислення може набувати найрізноманітніших форм, наприклад, культу смерті, культу хвороби. Така екзотика традиційна! У V-VII столітті нашої ери в Китаї функціонувала, як тепер би назвали, субкультура «Вітер і потік». Чотирнадцяти-п'ятнадцятирічні юнаки з аристократичних родин йшли в гори, хтось лягав, удаючи хворого, інші ходили навколо нього колами, складали вірші і, влітаючи аркуші з поезіями у вінки квітів, пускали ті вінки вниз гірськими ручаями... Тож те, що творять на кладовищах сучасні готи, – стара як світ культурна тенденція... Давним-давно такі ігрища дивують і жахають дорослих. Навіть тих, хто має розбиратися, чим хворіє в період свого становлення людська душа.

Ігор Єнот розповідає, що після того, як він зацікавився субкультурою емо, його стосунки зі світом серйозно ускладнились.

- Намальовані на щоках сльозинки, стилізовані під дитячі взуття й одяг, дитяча манера спілкування – усе це дратує людей. Особливо на іспитах. Викладачка філософії університету виставила мене, порадивши одягатися по-чоловічому.

3. Маскарад у чорно-білих тонах

- Може, викладачка має рацію? – розмірковує Ігор. – Навіщо весь цей підлітковий маскарад?

А маскарад таки потрібний, стверджують психологи. Причому для того, щоб сформувати в людини таку важливу річ, як життєві принципи.

Для такого формування необхідна підготовча стадія, під час якої людина вчиться поділяти принципи свого соціуму, своєї субкультури. Підлітки грають у «серйозні ігри», і, створюючи для них свої власні правила, вони взагалі звикають до правил, привчаються їх розуміти, виконувати, дотримуватися. Молода людина привчається бути суб'єктом моралі. Це як пробний полігон, пробне середовище, де тренують навички мати певний світогляд! Так, у субкультурах є речі, які є викликом загальноприйнятій моралі і до неї опозиційні. Але підліток має відчувати себе їхнім творцем! Педагоги стверджують: у підлітковому віці потреба в негативізмі та опозиційності обов'язково має бути задоволена.

Якими б «дорослими» такі ігри не видавалися, це все-таки ігри, а дітям властиво іграми захоплюватися, часом переходячи межу здорового глузду. Чим можуть зарадити дорослі?

- Молодь має бути цікава дорослим, не так і важко запропонувати їй цікаве існування, від якого вона не зможе відмовитися, - резюмує Карен Шахназаров. – Тим, хто тусується в підворітнях, передовсім потрібна увага. Якщо ж у якихось виявах суспільство вбачає небезпеку, воно має рішуче діяти.

Олена Бережковська згодна, але ще більш конкретна:

- Звісно, це не робиться так: прийшов сердитий дядько і каже: читай книжки! Розумні дорослі самі мають вникнути у суть субкультури, одухотворити таку тусівку, заснувати музичні гурти, проводити фестивалі, виставки молодіжної творчості. Вона, ця творчість, буває досить страшенька, така собі чорно-біла з рогами й копитами. Проте якщо дорослі будуть спроможні обговорювати це з молоддю, вони зуміють впливати не забороняючи, допомагаючи переосмислити, додаючи тонів і відтінків, культурних контекстів. Так вони допоможуть пережити цей віковий період. На жаль, дорослих, які не просто живуть з такими дітьми спільним життям, а й будь-яку субкультуру можуть співвіднести з культурою загальнолюдською, не так і багато. У дефіциті такі дорослі...

Для третьої групи

Анастасія Білоусова,
Ксенія Нестеренко

Емо-кіди працюють у соцслужбі, ненавидять позерів і сперечаються на політичні теми

Перші українські емо стверджують, що ніколи не різали вени і не плакали в підворітнях

«У школі казали, є такі дівчатка, яких часто кидають хлопчики, тож вони плачуть і весь час страждають. Називають їх емо. Це правда?» — спитала в мене молодша сестричка Уля. Я дала їй слово честі, що дізнаюся. Десь я чула, що в Росії субкультура емо стала повальною, всі від малого до старого одягаються в чорно-рожеве, плачуть і ріжуть вени. А ФСБ нібито навіть унесла субкультуру емо до списку явищ, що перебувають під особливим наглядом держорганів. Невже і в нас почалося те саме?

Щоб я могла задовольнити свою цікавість, мені підказали підійти до станції метро Льва Толстого після сьомої вечора. Українські емо збираються там, біля Макдональдса.

- Чому саме там?

— Місце зустрічі змінити не можна, — філософськи зронила емо на ім'я Віка.— Тут, біля метро Льва Толстого, усі неформали зустрічаються, хіба це погано?

Ми зайшли у дворик, хлопці відкрили банки енергетичного напою, дістали сигарети.

- Але ж кажуть, що емо – за здоровий спосіб життя, вони не п'ють і не палять? – дивуюся я.

- Можливо, й так. Просто ми ще до такого рівня не доросли, - пояснює емо Віка. - Немає в Україні справжніх емо-боїв і емо-герлс. Нашим емо по 14-15 років. Наслухавшись попсової музики, вони оголошують: «Усе, йду різати собі вени!»

- І ти різала?

- Чи ж я здуріла? Я нормальна! Зрозумій: не можна сказати «я хочу стати емо!», порізати вени й автоматично стати емо! Для цього треба пережити горе. Адже «емо» означає емоції, це людина, яка ці самі емоції вміє переживати і виражати. Це щастя, якщо людина таке може!

- А як ти прийшла до емо?

- Були внутрішні розлади, переживання, пов'язані з хлопцем і невлаштованим життям. За натурою, емо – люди депресивні, вони живуть у своєму світі, обмеженому Інтернетом. Хоч я ось чудово розумію, що жити треба не в депресії, а на позитиві...

- Емо – це зовсім не зовнішній вигляд, це стиль у музиці, - додала дівчина на ім'я Алекса з довжелезним червоним чубчиком. Ось я, наприклад, найперша емочка Києва. І що? Одягаюсь я відповідно до настрою. Ті, хто вбирається у чорно-рожеве й носить усякі там стрічечки, насправді не мають свого світогляду, з ними й побалакати нема про що. Ми ось говоримо про книжки, політику, філософію, психологію...

- Сьогодні називати себе емо – це дурня, - втрутився хлопець в окулярах. – У Києві таких позерів зневажають. Вони фарбують чуби, плачуть і ріжуть вени, хоч до емо все це жодного стосунку не має. Проте й серед нас є такі, котрі люблять завдавати собі болю...

- Ти маєш на увазі пірсинг?

- Ну що ви, пірсинг – то ще не боляче...

Після восьмої до дворика почали підтягатися ще підлітки. Дівчинку з синьою гривкою і симпатичними кісками зустріли як рідну.

- У салонах фарбувати в такий колір відмовляються, - розповіла Олена. – Це я сама спочатку вибілила, потім пофарбувала. Волосся було в мене різного кольору – чорне, фіолетове, червоне... Взагалі, від своїх однолітків я відрзнялася завжди. Носила порвані джинси й піджак. Коли йшла шкільним коридором, усі вивертали шії. Складно було...

- А що тобі дома кажуть?

- Кажуть: дівчинко, що ти з собою зробила? З синім волоссям ти подібна до клоуна! Чую це щодня, тож звикла. У мене своє життя. Минулого року працювала в соціальній службі, це навчає розуміти людей. Нас направляли у сиротинець, а ще ми допомагали інвалідам. В інституті теж важкувато. Не кожен хоче з тобою спілкуватися, раз ти маєш отакий вигляд.

- А заради чого такі жертви?

- Хочу бути сама собою. А до всього іншого мені байдуже.

- Я чула, що в туалетах клубів стали розміщувати оголошення: різати вени заборонено. Невже й таке у вашій тусівці можливе?

- Такі стереотипні казки про емо нав'язані ЗМІ, це вони спаплюжили ідеологію культури, - відповідає 18-річний емо-бой Вовчик Kill. – Те, що часом люди ріжуть вени, щоб утамувати душевний біль, відомо давно і конкретно до емо не стосується. Середньостатистичний громадянин, прочитавши таку нісенітницю в журналі, повірить, що емо масово ріжуть вени. Ще й сусідові розповість. І вдвох вони почнуть з усіх сил зневажати культуру, жодного уявлення про яку не мають.

- А чи правда, що всі емо – вегетаріанці?

- Спочатку емо були прибічниками руху Straight edge (стрейтеджери), тобто вони повністю відмовилися від наркотиків, алкоголю, паління, невідповідного сексу, ставали вегетаріанцями. Сьогодні ж це питання смаку. Хтось обирає такий спосіб життя, хтось обмежується слуханням музики...
- Що кажуть батьки про твій зовнішній вигляд?
- А що можуть казати мама з татом з приводу вузьких штанів, пірсингу й футболок із символікою улюблених груп? Кажуть: підстрижися! Хоча мама до моєї зовнішності ставиться лояльно, з ножицями за мною не ганяється, уранці навіть допомагає вирівняти волосся. До того, що скажуть люди, мені, чесно кажучи, байдуже. Вигляд маю такий, який мені подобається...
- Часто можна почути; «Я справжній емо, а ось той – позер»...
- Тру (справжніми) – вважають тих емо, які слухають «правильну» музику, розбираються в музичних стилях, а головне, не ганьблять своєї субкультури. Позерами називають тих, хто не слухає емо-музику, носить забагато емо-атрибутики, а всередині в нього порожньо. Проте трапляються й люди, які спочатку ведуться на обкладинку, потім, прижившись у субкультурі, починають помалу в ній розбиратися, слухати саме ту музику, яка нас і об'єднала. Отже, з гусениць помалу народжують метелики...

Для четвертої групи

Рада Разборкіс,
Поліна Гвоздева.

Дві історії про емо-кідів

Історія 1. Емо-бой: він гірко плакав...

Біля клубу в очікуванні незабутніх годин «своєї» музики – Третього фестивалю емоцій і почуттів - тусувалися імпульсивні емо-кіді. Майже кожного хотілося сфотографувати, майже кожен — колоритний персонаж, майже в кожного — всесвітній сум у вологих очах, ніби всі вони зішлись сюди, щоб порятуватися від гнітючої самотності й нерозуміння людством. Самотніх і нещасних зібрався цілий натовп — емо сьогодні на вістрі моди. Небагато способів існує, щоб виділитись у величезному бурхливому соціумі, один з них — бути

нешасним, несприйнятим і відкинутим людьми, тобто бути емо. Про емо і про себе розповів одіозний персонаж рунета, емо-бой зі стажем Кирило nemo_boy.

— Чому для емо типово плакати, а не усміхатися?

— Такий стиль створили «сумні» гітари та депресивні тексти, тому все в нас таке темне, похмуре, можна сказати — готичне. Якщо раніше модно було бути готичним, зараз модно бути емо.

— Рок-музика передбачає мачизм, а от емо-бой у сльозах — він же зовсім не мачо?

— Ні, емо — не мачо, вони тендітні, сором'язливі, вони потайні й відлюдькуваті. Якщо їм стає страшно, вони плачуть і втікають.

— Вигляд збитої на дорозі собаки може викликати в тебе сльози?

— Ні. Собак я не люблю. Взагалі тему смерті не люблю. Мій приятель був на дні народження, випив, вийшов на балкон і вистибнув з десятого поверху.

— Ти плакав?

— Ні. Хоч це й жахливо.

— Я правильно розумію, що емо — це майже ті ж буддисти, тільки не надто просвітлені. Буддисти вважають, що будь-ка жива істота гідна любові. Емо теж не розрізняють статей і підтримують одностатеве кохання?

— Хай собі люди роблять, що хочуть. А гомосексуальні стосунки в емо-субкультурі дійсно є. Навіть якщо нам це не подобається, ми показуємо, що ламаємо стереотипи, роблячи щось не так, як усі.

— У емо може бути щасливе кохання?

— У мене таке відчуття, що його відсутність і є суттю культури. Тобто якщо хлопця кинула дівчина, він став емо, потім він зустрів своє кохання і перестав бути емо. Можливо, емо — це певний етап. У тих, хто став емо, стосунки, як правило, нічим не закінчуються, адже їм тільки по 16 років...

— Недавно на емо-концерті дівчина порізала собі вени. Як ти ставишся до емо-самогубства?

— Коли я про цей випадок дізнався, то посміявся і подумав: яка ж ця дівчинка дурненька.

— Мені здається, кожен ранок у емо-кіда починається так: він прокидається, встає, підходить до дзеркала і каже: «I hate myself. I want to die!». И починає різати собі вени. Так?

— Так, але спочатку, він має поправити чуб...

Історія 2. Емо-герл: сумна казка про емо-принцесу

Ліза (назвемо її Ліза — як ще можуть називати лагідну шістнадцятирічну emogirl?) написала в своєму щоденнику 9 вересня:

«Любий Зіне! (так усі емо називають щоденники). Часом мені здається, що лише ти мене розумієш, ти єдиний мій друг.

Ніч, холод, місяць, тихо, говорив, обіцяв, цілував, вірила, любила, мріяла, даремно, знову, обман, не хочу, думаю, погано, світить, піду, в темряву, ні, неправда, знову, мовчу, не можу, говорив, обіцяв, неправда, навіщо? брехня, скрізь, всюди, світла не бачу, блищить ніж, темрява, хмари, немає світла, плутаюся, збиваюся, куди йти? що робити? ненавиджу, ховаюся у темряві, порятунок, нитка, червона, кров, пустота, забуття, не згадає ніхто, хіба про це я мріяла?!»

Наступного дня вона прокинулася опівдні, пригладила чорний чубчик, підійшла до дзеркала. «I hate myself. I want to die!» — прошепотіла вона до свого віддзеркалення. Воно захвилювалося і затремтіло. Того дня Ліза пішла на емо-фест у «Табула Расу». МАІО, «Оригамі»... Додому вона не повернулася.

«Спочатку якась дівчинка кричала, потім плакала — її втішали... Пізніше вибігла дівчинка з ведмедиком, теж плакала, а потім узяла пляшку, розбила й уламком скла порізала собі вени... Було жаль... Вона лежала непритомна, а потім під'їхала швидка, її повезли...» — написав хтось на форумі emokids.ru, згадуючи про той самий фест, на який пішла Ліза.

Маленька принцеса вважала себе тру-емо, думала, що переживає справжні емоції. Я почала розшукувати її, щоб сказати, що її емо — це емо кожної шістнадцятирічної дівчинки, яка намагається сховатися в темряві. Шукала, щоб розповісти, що в шістнадцять років я так само віддавала свої думки-емоції єдиному другові щоденнику і ходила, обіймаючись зі старенькою плюшевою мавпочкою. Тільки називалося це тоді не емо, а гранж. Та хіба мають значення назви, коли тобі шістнадцять, коли тебе опановують емоції?

«Не пам'ятаю я її, — скривився СергійНеЕмо з тусівки емоکیدів. — Пам'ятаю тільки, що була в сукні а-ля випускний і з ведмедиком плюшевим ходила, притискаючи його до грудей. Я не дуже приглядався. Там таких у схожих сукнях з довгими чубками з десятків було».

З плюшевим ведмедиком. Так, вона, мабуть, справді була схожа на маленьку принцесу. Стояла посеред темного залу, підлога тремтіла від звуків, а вона тремтіла від відчаю самотності. Вона, мабуть, не кричала. Може, тільки тихо плакала, намагаючись не привертати до себе уваги. Але не витримала.

«Ця дурнувата не дуже й порізалась, — сказав арт-директор клубу Тимур. - Наші охоронці оперативно відреагували. Витягли її, швидку викликали. Телефончик не залишила. Та й нащо вона вам? Таких позерів на кожному концерті лопатою гребти можна».

«На концерті було дуже багато людей. Ми вийшли на вулицю подихати, а на виступ «Оригамі» не змогли повернутися в зал. Охоронці посеред концерту стали на сходах і нікого не пускали. Тоді одна з дівчаток раптом розбила пляшку з-під Redds і різонула себе по руці. Ми викликали швидку. Коли її запихали в карету швидкої, вона кричала, щоб їй віддали ведмедика і гірко плакала. Більше я її ніколи не бачила», — сказала Наталка, яка була свідком тієї сцени.

Слід Лізи загубився в кареті швидкої допомоги. Я не стала дивитися журнал записів викликів. Я зрозуміла: цього не потрібно. Тому що як її емо, так і емо всіх емо-кідів породжене пубертатним періодом, це всього-навсього викиди дофаміна та серотоніна. Це голі емоції, які не мають під собою реальної основи. А піти в пустоту? Навіщо? Головне, не забувати, що в кожній статевозрілої особистості зі значком «Йа усміхаюсь!» було своє власне емо.

Після того, як кожна з груп прочитає вголос та колективно проаналізує статтю, словесник організує в класі обмін думками, але не щодо явища молодіжної субкультури емо, а щодо вправності й толерантності написаних про субкультуру статей.

За потреби група висловить свої міркування, виходячи за межі плану. Наприклад, можна звернути увагу на те, як змінюється тон автора статті від її початку до кінця. Є це навмисно вжитим прийомом чи засвідчує плутаність у думках і оцінках журналіста?

Добре, якщо ознайомлюючись із текстом статті та вислуховуючи думки про неї своїх однокласників, кожен учень робитиме на чернетці помітки, занотовуючи сприйняті факти, фіксуючи сформульовані журналістами та школярами оцінки, записуючи влучні, на його думку, словосполучення й речення.

Особливу увагу впродовж аналізу статті слід приділити питанням стилю, визначивши в тексті кожної зі статей конкретні його ознаки. Роботу над текстом може полегшити таблиця.

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ СТИЛЬ

ГОЛОВНА ФУНКЦІЯ	Повідомлення і вплив на читача або слухача
СФЕРА ВЖИВАННЯ	Суспільно-політичне життя
ОСНОВНІ ВИДИ ВИСЛОВЛЮВАНЬ	Виступи на зборах, мітингах, заклики і прокламації, публікації в суспільно-політичних газетах і журналах (передова стаття, репортаж, огляд, інтерв'ю, памфлет, фейлетон), радіо- й телепередачі політичного й суспільного змісту.
ЗАГАЛЬНІ ОЗНАКИ	Інформативність, фактографічність, логічність, точність, образність, емоційність, експресивність (піднесеність), відверта оцінність.
МОВНІ ОЗНАКИ	Уживання суспільно-політичної лексики, емоційно забарвлених слів, оцінних слів, риторичних фігур (риторичних запитань, звертань, стверджень), художніх засобів: епітетів, порівнянь, метафор, алегорій. Уживання дієслів у формі наказового способу, окличних речень, конструкцій із прийменниками й сполучниками <i>в галузі...; у зв'язку з тим що; внаслідок того що; всупереч тому що</i> . Непрямий порядок слів у реченнях (інверсія).

Упродовж уроку десятикласники отримали чималий обсяг інформації про субкультуру емо, мали можливість почути різні трактування проблеми, виробити своє до неї ставлення. Планом аналізу статті можна скористатися як пам'яткою для створення тексту статті на морально-етичну тему в публіцистичному стилі.

Найцікавішою для читачів зазвичай є *аналітична стаття*, яка передбачає постановку проблеми, її розкриття, аналіз певних явищ. Аналітичною може бути (або не бути) і науково-популярна, і проблемна, і навіть пропагандистська стаття. На створення такого публіцистичного твору і слід зорієнтувати десятикласників.

Роботи над статтею десятикласники розпочнуть, працюючи на чернетках. План тексту статті у звичному розумінні цього терміна школярі не складатимуть, але записати послідовність викладу думок учитель їм порадить. Важливо

звернути увагу школярів на необхідність бути уважним і чуйним до особливостей і потреб людей, про яких йтиметься у статті.

Публіцистичний стиль вимагає від автора статті не лише чіткої логіки й послідовності думок, а й високого рівня емоційності. Адже і зміст, і головна думка як усного, так і писемного мовлення доходять до свідомості через емоційну сферу. Завдання юного журналіста, а саме ним має уявити себе кожен десятикласник, полягає в тому, щоб апелювати передовсім до емоцій читача. «Сильна емоція, яку переживає людина, завжди зачіпає розум, залишаючи незабутні враження, - писав професор В.Й.Здоровега. - Тоді не потрібно ні в чому переконувати, достатньо задіяти вже готовий емоційний потенціал, узяти в руки управління “емоційним вибухом”».

До кінця уроку десятикласники працюватимуть із чернетками. Вдома вони завершать роботу над текстом статті, відшліфують стиль, доберуть влучний і промовистий заголовок, за бажанням доберуть епіграф.

Для класу з високим рівнем підготовленості можна запропонувати інші актуальні проблеми, які можуть бути покладені в основу статті. У такому разі учні самостійно, передовсім за допомогою Інтернету, доберуть необхідний для статті матеріал, упорядковуючи його з опорою на опрацьований на уроці план аналізу статті, який, як ми вже зазначали, цілком може перетворитися на пам'ятку. Словесник має запропонувати адреси сайтів, ознайомлення з якими дасть поштовх розробникові кожної з тем.

Проблеми (не назви) для статей:

- Хто такі *растамани* (*готи, хіп-хопери, толкієністи, байкери, панки...*)
- Сучасний етикет спілкування стільниковим телефоном, електронною поштою (*нетикет*)
- *Тролінг* у контексті сучасного суспільного життя

ГЛОСАРІЙ

Аналітика - дослідження, система доказів, завдяки яким судження набуває доказовості. У журналістиці аналітика може досягти максимальної об'єктивності за умови найповнішої концентрації доказової бази та надання можливості висловитись у самій газеті чи журналі всім сторонам обговорення. Головним стрижнем у роботі журналіста-аналітика

має бути моральний принцип. Останнім часом домінантою в багатьох українських виданнях стала позиція журналіста-аналітика, який стоїть трохи осторонь конфлікту, розглядаючи та аналізуючи його з іронією.

Грандж — музичний напрям, піджанр альтернативного року.

Директива – керівна настанова вищої інстанції підпорядкованій, керівника - підлеглому; розпорядження, вказівка.

Дискусія – 1) Публічне обговорення спірного питання., 2) *Перен.* – суперечка.

Жанр - вид мистецьких творів, який характеризується певними сюжетними та стилістичними ознаками.

Інфантилізм - (від лат. *infantilis* – дитячий) — форма затримки у проходженні стадій розвитку, за якої недорозвинутими виявляються як фізичні, так і психічні функції. Випадки інфантилізму можуть бути спричинені як спадковими, так і фізіологічними факторами, перенесеними в ранньому дитинстві інфекційними захворюваннями, авітамінозом (з психологічного словника).

Іронія - (у буквальному перекладі з грецької – удаване самоприниження). 1) Тонка прихована насмішка; глузування, кепкування. 2). *філософ.* Виявлення (самовиявлення) сенсу через щось абсолютно йому протилежне. 3) *літературозн.* Художній троп, який виражає глузливо-критичне ставлення митця до предмета зображення. 4). Стилістичний прийом контрасту видимого та прихованого змісту висловлювання, що створює ефект глузування.

Проблема – складне теоретичне або практичне питання, що вимагає вивчення, дослідження, розв’язання.

Пропаганда – друковане й усне поширення ідей, поглядів, знань.

Публіцистика — особливий рід журналістики та літератури, звернений до найактуальніших проблем, вирішення яких має велике значення для суспільства

Риторичні фігури – звороти, що підсилюють виразність та емоційний вплив мовлення. До них належать риторичні звертання, риторичні запитання, риторичні ствердження, риторичні заперечення.

Статистика – наука, яка вивчає методи кількісного охоплення і дослідження масових, зокрема суспільних, явищ і процесів.

Субкультура - зведення накопичених певним світоглядом цінностей і порядків групи людей, об'єднаних специфічними інтересами, що визначають їхній світогляд (наприклад: *репери* - шанувальники репу і хіп-хопу, *байкери* - любителі мотоциклів, *райтери* - шанувальники графіті).

Толерантність – терпимість до способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань інших людей.

Тролінг - (овід англ. *trolling* — риболовля на блесну) — розміщення в Інтернеті провокаційних повідомлень з метою спричинити непорозуміння між користувачами, конфлікти між учасниками форумів та чатів і т.ін., ще краще – викликати зливу взаємних образ. Особу, що займається Пролінгом, називають тролем (З Вікіпедії).

Факт – 1) Дійсна подія, явище. 2) Реальність, дійсність.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ, ВИКОРИСТАНІ В ТЕКСТІ СТАТТІ

Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка

<http://journlib.univ.kiev.ua/index.php>

Елена Новоселова. Губки бантиком, бровки домиком

<http://www.rodon.org/society-080326124535>

Наталья Малахова. Не страусы — ЭМО

<http://www.novayagazeta.ru/data/2007/33/40.html>

Полина Гвоздева, Рада Разборкис. ЗМО-бой: я горько плакал

<http://reakcia.ru/article/?1281>

Анастасия Белоусова, Ксения Нестеренко. Эмо-киды работают в соцслужбе, ненавидят позеров и говорят за пивом о политике

<http://www.segodnya.ua/news/10038180.html>

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

Вікіпедія: журналістика

<http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>

Зона журналістських розслідувань. Редакторський портал. Законодавча база

<http://investigations.redactor.in.ua/legal.htm>

Словарь журналистских терминов

<http://any-book.org/download/10047.html>

Краткий словарь юного журналиста

<http://nolabel.net.ru/post106077146/>

ВАРТО ЗАМИСЛИТИСЬ!

Газета – перша чернетка історії. (Ф.Грем.)

Нація, яка веде розмову сама із собою – ось що таке гарна газета. (А.Міллер.)

Свідомо чи несвідомо кожен надрукований чи переданий по радіо і ТВ матеріал відбиває етику журналістів і редакцій, які несуть за цей матеріал відповідальність. Якщо матеріал збалансований і повністю ґрунтується на фактах, а не на уяві й пристрастях журналіста, то з погляду етики його можна вважати досконалим і відповідальним. (Л. Джолідон).

Інтерв'ю – це розмова, якої насправді ніколи не було. (К.Бартошевич.)

Кожне інтерв'ю має розпочинатися словами: «Усе, що ви скажете, може бути використано проти вас» (М.Звонарьов.)

Стиль – породження ідей, а не слів. (О.Бальзак.)

Стиль цілком може досягти чистоти отрути. (Е.Чоран.)